

Beleidsregels voortvloeiende uit de beleidsnotitie wetsvoorstel Maatregelen WWB

In de “Beleidsnotitie wetsvoorstel Maatregelen WWB” zijn een 18-tal beleidsvoorstellen opgenomen, die door de 4 colleges van B&W en gemeenteraden zijn vastgesteld. Een aantal van deze beleidsvoorstellen dienen nader te worden uitgewerkt in beleidsregels. In deze notitie wordt het gemeentelijk beleid vormgegeven.

1. Schoolverlatersverlaging

Op grond van artikel 28 van de Participatiewet kan de bijstandsnorm gedurende zes maanden worden verlaagd wanneer belanghebbende recent de deelname heeft beëindigd aan onderwijs of een beroepsopleiding indien voor het onderwijs of de beroepsopleiding aanspraak bestond op studiefinanciering op grond van de Wet studiefinanciering 2000 of op een tegemoetkoming in de onderwijsbijdrage en de schoolkosten op grond van hoofdstuk 4 van de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten.

Argument voor het toepassen van deze verlaging is het voorkomen van een financieel aanzuigende werking van de bijstandsuitkering ten opzichte van het lagere inkomen uit studiefinanciering. Overeenkomstig de geldende jurisprudentie dient hierbij wel rekening worden gehouden met het gegeven dat de bijstand na aftrek van de schoolverlatersverlaging nooit lager mag zijn dan het bedrag waar betrokkene recht op had toen hij/zij nog studiefinanciering ontving. Nu door invoering van de kostendelersnorm de bijstand lager wordt vastgesteld, zal het steeds vaker voorkomen dat de schoolverlatersverlaging slechts gedeeltelijk of helemaal niet kan worden toegepast. Daar komt bij dat de ruimte om een jongere een extra prikkel te geven zich extra in te zetten om aan de slag te komen dan wel terug naar school te gaan, al sinds enige jaren veel groter is dan naar de rest van de uitkeringsgerechtigden.

Gelet op het voorgaande en op het feit dat de kosten van levensonderhoud voor alleenstaande schoolverlaters even hoog zijn als voor ieder ander en het gegeven dat kosten delende schoolverlaters al een lagere uitkering ontvangen, wordt er geen verlaging voor schoolverlaters toegepast.

2. Ontbreken van woonkosten

Op grond van artikel 27 van de Participatiewet kan de bijstandsnorm worden verlaagd wanneer de bijstandsgerechtigde lagere algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan heeft dan waarin de norm of de toeslag voorziet als gevolg van zijn/haar woonsituatie. In de praktijk gaat het hier bijvoorbeeld om krakers, kraakbescherming en adres- en thuislozen. Maar ook wanneer de woonkosten door een derde wordt betaald. Dit gebeurt regelmatig bij echtscheidingen/verlatingen waarbij de bijstandsgerechtigde tijdelijk in de echtelijke woning blijft wonen en de voormalige partner tijdelijk elders woont, maar voornemens is om na vertrek van de bijstandsgerechtigde naar de echtelijke woning terug te keren.

De bijstandsnorm is een all-in norm waaruit alle kosten van bestaan moeten worden betaald. Zo ook de woonkosten. Wanneer er geen woonkosten zijn of wanneer de woonkosten door een derde worden betaald heeft de bijstandsgerechtigde voordeel ten opzichte van andere bijstandsgerechtigden. Zodoende wordt bij het ontbreken van woonkosten de bijstandsnorm met 10% van het wettelijk minimumloon verlaagd voor zover er geen sprake is van de kostendelersnorm.

De verlaging van de uitkering bij het ontbreken van woonkosten in combinatie met de kostendelersnorm is niet mogelijk. In artikel 27 van de Participatie staat expliciet vermeldt dat het college de norm, bedoeld in de artikelen 20 en 21, lager vaststellen kan voorzover de belanghebbende lagere algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan heeft dan waarin de norm voorziet als gevolg van zijn woonsituatie, waaronder begrepen het niet aanhouden van een woning. Omdat de kostendelersnorm in artikel 22a van de Participatiewet is geregeld kan de norm van de kostendelers niet worden verlaagd bij het ontbreken van woonkosten.

3. Commerciële prijs

Een persoon, niet zijnde een bloed- of aanverwant in de eerste of tweede graad, die zijn hoofdverblijf heeft in een woning en daarvoor een commerciële prijs betaalt, wordt ingevolge artikel 22a, lid 4 onderdelen b en c van de Participatiewet niet aangemerkt als kostendeler. Wat een commerciële prijs is wordt niet in de wet geregeld. Zodoende dient dit in het gemeentelijk beleid te worden vastgelegd.

Tot 1 januari 2015 is de hoogte van de toeslag, die wordt toegekend bovenop de basisnorm, afhankelijk van de hoogte van de kale woonkosten die de uitkeringsgerechtigde betaalt. Wanneer minder dan 18% van het wettelijk minimumloon (norm juli 2014: € 244,71 per maand) aan kale woonkosten wordt betaald, ontvangt men een toeslag van 10% van het wettelijk minimumloon. Betaalt men een hoger bedrag, dan ontvangt men een toeslag van 20% van het wettelijk minimumloon. Deze lijn wordt doorgetrokken. Wanneer een bedrag dat gelijk of hoger is aan 18% van het wettelijk minimumloon aan kale woonkosten wordt betaald, wordt dit als commerciële prijs gezien.

Er dient een onderscheid te worden gemaakt of er sprake is van kostgangerschap dan wel van (onder)verhuur. In het geval van kostgangerschap wordt 50% van het kostgeld aangemerkt als een vergoeding voor de kosten van voeding, gas, water en elektra. Het restant wordt aangemerkt als kale woonkosten.

Voorbeeld

Een kostganger betaalt een bedrag van € 500,00 per maand aan kostgeld. 50% van het kostgeld = € 250,00 wordt aangemerkt als kale woonkosten. Aangezien dit meer is dan 18% van het wettelijk minimumloon, wordt betrokken persoon niet als kostendeler aangemerkt.

In het geval van (onder)verhuur wordt 15% van de (onder)huur aangemerkt als een vergoeding voor de kosten van gas, water en elektra. Het restant wordt aangemerkt als kale woonkosten.

Voorbeeld

Een onderhuurder betaalt een bedrag van € 300,00 per maand aan onderhuur. 85% van de huur = € 255,00 wordt aangemerkt als kale woonkosten. Aangezien dit meer is dan 18% van het wettelijk minimumloon, wordt betrokken persoon niet als kostendeler aangemerkt.

4. Inkomsten uit kostgeverschap en (onder)verhuur

De inkomsten uit kostgeld en (onder)verhuur dienen op grond van artikel 33, lid 4 van de Participatiewet op de bijstandsnorm in mindering te worden gebracht. Wat precies de inkomsten zijn wordt niet in de wet geregeld. Dit dient in het gemeentelijk beleid te worden vastgelegd. Zoals al is gesteld is het niet reëel om het volledige kostgeld of de volledige (onder)verhuuropbrengsten als inkomsten aan te merken. Een gedeelte van het ontvangen geld wordt aangewend om de gemaakte kosten van voeding, gas, water en elektra te dekken. Daarnaast wordt een gedeelte van het woongenot aangetast wanneer je een kostganger of (onder)huurder over de vloer hebt. Daarom wordt 30% van het ontvangen kostgeld en 50% van de ontvangen (onder)huur als inkomsten aangemerkt, die op de bijstandsuitkering in mindering moet worden gebracht.

Er vindt geen inkomsten korting plaats op de IOAW of IOAZ-uitkering omdat alleen inkomsten uit of in verband met werk op de IOAW- of IOAZ-uitkering in mindering wordt gebracht.

Voorbeeld

Een kostganger betaalt € 500,00 aan kostgeld. Als inkomsten uit kostgeld wordt er een bedrag van 30% van € 500,00 = € 150,00 per maand op de uitkering van de bijstandsgerechtigde die de kostganger in huis heeft in mindering gebracht.

Voorbeeld

Een onderhuurder betaalt € 300,00 aan huur. Als inkomsten uit verhuur wordt er een bedrag van 50% van € 300,00 = € 150,00 per maand op de uitkering van de bijstandsgerechtigde die de onderhuurder in huis heeft of een woning verhuurt in mindering gebracht.

5. Inkeerregeling

In artikel 18, lid 4 van de Participatiewet zijn acht gedragingen (uniforme arbeidsvoorwaarden) opgenomen die direct leiden tot een tijdelijke verlaging van de uitkering van 100% gedurende tenminste 1 maand en ten hoogste 3 maanden. De duur van de verlagingen is geregeld in de Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ. Artikel 18, lid 11 van de Participatiewet geeft het college de bevoegdheid om op verzoek van belanghebbende de verlaging te herzien zodra uit houding en gedrag van belanghebbende dubbelzinnig blijkt dat de verplichtingen inmiddels wel worden nagekomen. Besloten is om van deze bevoegdheid gebruik te maken. In het gemeentelijk beleid moet echter wel worden vastgelegd wanneer er sprake is van het (weer) nakomen van de verplichtingen en op welke wijze de belanghebbende dit moet aantonen.

Wanneer een bijstandsgerechtigde niet heeft voldaan aan één of meer in artikel 18, lid 4 van de Participatiewet vermelde geüniformeerde arbeidsverplichtingen, dient de uitkering tijdelijk te worden verlaagd. Tijdens het verlagingsgesprek wordt betrokkene erop gewezen dat hij/zij gebruik kan maken van de zogenaamde inkeerregeling. Betrokkene dient dan wel aan te tonen dat hij/zij alsnog ondubbelzinnig wilt meewerken aan de verplichting die hij/zij heeft geschonden. Het initiatief om gebruik te maken van de inkeerregeling ligt bij de bijstandsgerechtigde. Als peildatum wordt de datum gehanteerd waarop wordt aangetoond dat betrokkene alsnog meewerkt aan de arbeidsvoorwaarden.

Het tijdelijk verlagen van een uitkering wordt bekend gemaakt door middel van het toezenden van een beschikking. Het is mogelijk dat betrokkene de geschonden gedraging al heeft hersteld voordat het besluit om de uitkering tijdelijk te verlagen aan betrokkene bekend is gemaakt. Wanneer dit het geval is wordt in de beschikking het volgende vermeld:

- aan welke gedraging betrokken zich schuldig heeft gemaakt;
- de tijdelijke verlaging die normaal gesproken zou zijn opgelegd;
- dat doordat betrokkene ondubbelzinnig heeft aangetoond dat hij/zij nu wel wil meewerken aan de opgelegde verplichtingen, besloten is om geen verlaging op te leggen;
- dat wanneer betrokkene zich binnen 12 maanden na bekendmaking van dit besluit wederom schuldig maakt aan het schenden van een in artikel 18, lid 4 van de Participatiewet vermelde verplichting dit wordt aangemerkt als recidive en een ten gevolge van deze gedraging opgelegde verlaging in duur wordt verdubbeld.

Wanneer betrokkene na het verzenden van de verlagingbeschikking de geschonden gedraging herstelt, ontvangt betrokkene een nieuwe beschikking waarin het volgende staat vermeld:

- dat betrokkene heeft aangetoond dat hij/zij ondubbelzinnig meewerkt aan de opgelegde verplichtingen;
- dat de toegepaste tijdelijke verlaging vanaf de datum waarop is aangetoond dat hieraan wordt voldaan ongedaan wordt gemaakt.

Ook is het mogelijk dat belanghebbende van mening is dat de geschonden gedraging is hersteld, terwijl de gemeente van mening is dat dit niet of onvoldoende is aangetoond. In dat geval ontvangt betrokkene een beschikking waarin wordt medegedeeld dat:

- niet of onvoldoende is aangetoond dat betrokkene de geschonden gedraging heeft hersteld;
- de opgelegde maatregel ongewijzigd van kracht blijft.

Wanneer betrokkene het niet eens is met het genomen besluit kan hij/zij een bezwaarschrift indienen.

Het is wel zaak dat de bijstandsgerechtigde wel verder wordt gevolgd dat hij/zij blijft voldoen aan de opgelegde arbeidsvoorwaarden. Doet bijstandsgerechtigde dit niet dan dient er onmiddellijk een nieuwe tijdelijke verlaging van de uitkering te worden overwogen.

Artikel 18, lid 9 van de Participatiewet biedt de mogelijkheid om af te zien van het opleggen van een tijdelijke maatregel wanneer elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt. Dit betekent dat ook bij eventuele verminderde verwijtbaarheid een tijdelijke verlaging moet worden toegepast.

Op grond van artikel 18, lid 10 van de Participatiewet stemt het college de tijdelijke verlaging op de omstandigheden van de belanghebbende en diens mogelijkheden om middelen te verwerven af, indien naar oordeel van het college, gelet op bijzondere omstandigheden, dringende redenen daartoe noodzaken. Het vorenstaande houdt in dat in het geval er sprake is van bijzondere omstandigheden de tijdelijke verlaging kan worden gereduceerd dan wel kan worden afgezien van het toepassen van een tijdelijke verlaging. Hierbij moet niet uit het oog te worden verloren dat het reduceren of het afzien van een tijdelijke verlaging een uitzondering moet zijn en niet als een regel. Zo is het bijvoorbeeld alleen hebben van schulden geen reden tot het reduceren of af te zien van de tijdelijke verlaging.

6. Tijdelijke ontheffing van de arbeidsvoorwaarden

Op grond van de artikelen 9, lid 2 en 9a, lid 1 van de Participatiewet, artikel 37a IOAW en artikel 37a IOAZ kan het college tijdelijke ontheffing verlenen van de arbeidsvoorwaarden en de plicht tot tegenprestatie. Wanneer en gedurende welke periode er ontheffing wordt verleend moet in het gemeentelijk beleid worden vastgelegd. In een aparte beleidsnotitie te weten de "Beleidsnotitie tijdelijke ontheffing arbeidsverplichtingen" is het gemeentelijke beleid uitgebreid vastgelegd.

7. Tegenprestatie

Op grond van artikel 7, lid 1 onderdeel c van de Participatiewet ontwikkelt het college beleid ten behoeve van het verrichten van een tegenprestatie als bedoeld in artikel 9, lid 1 onderdeel c van de Participatiewet en voert dit uit overeenkomstig de Verordening Tegenprestatie Participatiewet, IOAW en IOAZ. Dit beleid en de uitvoering hiervan is uitgebreid vastgelegd in de “Beleidsnotitie Tegenprestatie”.